

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедри іноземних мов

Матеріали

IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференція з міжнародною участю **„Іноземні мови у вищій освіті: лінгвістичні, психолого-педагогічні та методичні перспективи”**

20 лютого 2019 року

2. Harmer J. The Practice of English Language Teaching / J. Harmer. – Fourth edition. – Harlow Pearson Education Limited, 2007. – 448 p.

3. Otilia S.M. Needs Analysis in English for Specific Purposes / S.M. Otilia // Annals of the “Constantin Brancusi” University of Targu Jiu Economy Series. – 2015. - Vol. II. – №1. – P. 54-55.

НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Кравчук Т.О., Кашуба О.М., Навольська Г.І.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Тернопіль, Україна

tanchik454@gmail.com, lesiakashuba@gmail.com, navolska9@gmail.com

Знання іноземних мов як засобу соціального спілкування є невід’ємною частиною суспільного розвитку нашого часу. Сусідство з Європейським Союзом, географічне положення країни та суспільні контакти з усіма європейськими державами вимагають знання іноземних мов, як обов’язкового компонента у галузі вищої освіти.

В Україні якість освіти сучасного студента як майбутнього фахівця пов’язана з необхідністю оволодіння іноземними мовами, що сприятиме мобільності українських студентів у Європі і має відповідати міжнародним уявленням щодо основних компетенцій фахівця. Щоб задовольняти цим вимогам, необхідно на основі подальшого розвитку набутих у школі знань ґрунтовно оновити зміст викладання іноземної мови за професійним спрямуванням у вищих навчальних закладах України. Іноземна мова професійного спілкування – це заняття на певному мовному рівні та спеціального змісту, значення якого зростає від першого до останнього семестру. Особливо важливо, щоб іноземна мова професійного спрямування викладалася з першого року навчання студентів [6, с. 8].

Аналіз останніх досліджень показав, що висвітлення проблеми навчання іноземної мови професійного спрямування досліджували такі зарубіжні вчені як (Т. Hutchinson, А. Waters, Р. Strevens, Н. Widdoswon, Ch. Kennedy, R. Bolitho) та розробили методiku навчання іноземних мов для професійних цілей – LSP (Language for Special / Specific Purposes), яку було впроваджено при навчанні багатьох немовних спеціальностей у вищих навчальних закладах України [4, с. 69].

Вітчизняними науковцями створено цілу низку методик для немовних спеціальностей вищої школи. Серед них, зокрема, Е. Мірошніченко, І. Онісіна (для ВНЗ економічного профілю), Л. Котлярова, Г. Савченко (для майбутніх юристів), О. Петрашук, М. Задорожна (для медичних ВНЗ), А. Ємельянова, О. Тарнопольський (для студентів технічних спеціальностей), Л. Морська (для майбутніх учителів фізичного виховання), Л. Манякіна (для студентів торговельно-економічних спеціальностей), Ю. Друзь (для майбутніх менеджерів), Р. Зайцева (для студентів вищих військових навчальних закладів), Г. Турчинова (для майбутніх біологів) та ін.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває професійно-орієнтований підхід до навчання іноземної мови немовних спеціальностей у вищих школах, що передбачає формування у студентів здатності іншомовного спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях із урахуванням особливостей професійного мислення та мовлення. Діяльнісно-орієнтований, компетентнісний, плюралінгвістичний та міжкультурний підходи скеровують зміст професійно-орієнтованого навчання іноземних мов у площину комплексного формування загальних і комунікативних мовленнєвих компетенцій, розвитку цілісної особистості, яка здатна функціонувати у житті та професійній діяльності в умовах багатомовного середовища [5, с. 261].

Науковці пропонують застосовувати різні підходи до навчання говоріння, читання, аудіювання та письма студентів вищих навчальних закладів немовних спеціальностей. Незважаючи на розмаїття методичних досліджень, проблема вибору підходів до навчання іноземної мови професійного спілкування

залишається затребуваною та актуальною. Головною вимогою професійного спрямування іноземної мови є необхідність наблизити зміст і методи її викладання до практичних та майбутніх професійних потреб студентів та магістрантів. Необхідним є ретельне вивчення завдань і цілей, що стоять перед студентами. Зокрема, це стосується підбору матеріалу. Його критичного осмислення з урахуванням професійної специфіки студентів та їхнього рівня мовної компетенції. Основним завданням викладача є зорганізувати вплив навчальної інформації на студентів, щоб професійні потреби трансформувалися в джерело їхньої активності та змусили працювати на задоволення потреб [6, с. 262]. Однією з особливостей вивчення мови професійного спрямування є те, що вона має бути максимально наближена до реальної професійної діяльності майбутнього фахівця. Викладання професійної іноземної мови передбачає тісну взаємодію викладачів мовних та профільних кафедр на всіх етапах навчання, включаючи сумісне викладання.

Підібраний навчальний матеріал має доповнювати та поглиблювати знання студентів з профільних дисциплін та сприяти розвитку навичок роботи з професійно-орієнтованими текстами. Необхідно звернути увагу на тематику та зміст фахових текстів. Текст, який повністю відповідає тематиці, допомагає студентам розширити значення термінів, що в свою чергу спонукає студентів до участі в обговоренні матеріалу. Вдало підібраний зміст матеріалу допоможе викладачеві організувати навчальну діяльність студентів під час заняття, створити ситуації для пошуку та аналізу визначеної інформації, залучати їх до творчої діяльності. Опрацювання навчального матеріалу має відбуватися на основі фахових текстів. Тексти, за фахом є джерелом словникового запасу студентів, прикладом вживання фахової лексики у контексті, що допомагає конкретизувати значення слів, пояснити та уточнити випадки їх вживання у відповідності до усталених мовних норм і стандартів [3, с.43].

У процесі вивчення фахової лексики та термінології необхідно поєднувати різні засоби та методи навчання. Найчастіше використовують професійно-орієнтовані підручники та наочні засоби навчання (таблиці, схеми, графіки,

презентації), електронне навчання. Е-навчання, або цифрове навчання означає широкий спектр додатків та процесів, покликаних доставити навчальний матеріал студентам. Складення словник-мінімум професійної лексики з чітко визначеною кількістю лексичних одиниць, допоможе успішно студентів засвоїти фахову лексику. Створена система вправ, для ефективного засвоєння навчального матеріалу та термінологічної лексики, дозволить краще розвинути та покращити навички з усіх видів мовленнєвої діяльності студента. Потреба в знаннях професійної термінології вимагає постійного професійного самовдосконалення, що сприяє безперервному професійному зростанню.

Значний обсяг наукової та професійної термінології, яку мають засвоїти студенти, зменшення кредитів, виділених для вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням, потребує інтенсифікації та оптимізації навчального процесу. Тому невід'ємною складовою вивчення іноземної мови професійного спрямування є самостійна робота студентів, ефективність якої залежить від якості професійної підготовки. Під час вивчення іноземної мови на немовних спеціальностях перед студентами постає завдання не просто здобувати академічні знання, а розвивати професійні компетенції. Здатність самостійно набувати та постійно оновлювати знання робить сучасну молоду людину конкурентоспроможною на ринку праці не тільки в Україні, а й за кордоном. Успішність самостійної роботи значною мірою залежить від позитивної мотивації самих студентів, яка базується на зближенні внутрішніх (пізнавальна потреба) та зовнішніх (престижність, самоствердження, необхідність, обов'язок) мотивів [2, с. 56].

Із відходом від традиційних методів навчання спостерігається тенденція до зменшення обсягу граматичного матеріалу, що викладається, або його певна вибірковість. Студенти все частіше звертаються до машинного перекладу при роботі з професійними текстами, рефератами. Невміння встановлювати логічні та граматичні зв'язки між словами і реченнями унеможливорює редагування машинного перекладу тексту. Незнання на належному рівні граматичних правил,

недоречно вживання граматичних конструкцій у відповідній мовній чи мовленнєвій ситуації, актуалізує явище мовної інтерференції, спричиненої відхиленням від норм будь-якої іноземної мови в результаті опори на рідну мову. Як результат, студенти при перекладі на граматичному рівні з рідної мови часто переносять ті форми і конструкції, які в іноземній мові мають зовсім інше значення.

Все більш широке застосування мережі Інтернет дає поштовх для впровадження передових форм навчання та користування новими навчальними матеріалами. Дистанційне навчання – це нова організація освітнього процесу, яка базується на принципі самостійного навчання студента і є тією формою навчання яка відповідає всім вимогам підготовки висококваліфікованого спеціаліста. Використання електронно-навчальних курсів в інформаційному середовищі Moodle надають необмежені можливості студентам для якісного опанування предметом, а викладачам для створення інформаційно-якісних, логічно-структурованих елементів курсу, які допомагають розвитку та тренуванню всіх видів мовленнєвої діяльності студента [1].

Вважаємо за необхідне запропонувати перелік основних і найбільш популярних освітніх концепцій, пов'язаних з інформаційними технологіями:

- адаптивне навчання
- віртуальний клас
- система управління навчальним процесом (LMS)
- «хмарне» навчання
- масові відкриті онлайн курси (МВОС)
- мобільне навчання
- синхронне і асинхронне навчання
- система управління курсом (CMS)
- змішане навчання
- електронне навчання
- «перевернутий» клас
- технологія 1:1

- самостійно кероване навчання
- ігрофікація (геймфікація) [7].

Отже, іноземна мова професійного спрямування є обов'язковим компонентом фахової підготовки майбутнього спеціаліста. Використання сучасних підходів та засобів у процесі навчання іноземної мови професійного спрямування дає змогу зробити навчання цікавим, творчим, стимулювати студентів до самонавчання, розвивати самовпевненість. Слід зазначити, що навчання професійної іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей вимагає підпорядкуванню цілей навчання іноземної мови цілям вищої професійної освіти.

Література

1. Вадаська С.В. Особливості викладання іноземної мови професійного спрямування // <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1161>
2. Дутка М.В. Вчимося працювати самостійно: Навчальний посібник. – Тернопіль, 2008. – 248 с.
3. Ірчишина М.В. Викладання іноземної мови з професійним спрямуванням на немовних факультетах http://www.dnu.dp.ua/docs/zbirniki/ffil/program_58b49e9bd8667.pdf
4. Крат О.І. Компоненти системи навчання іноземної мови професійного спрямування через зміст професійної діяльності // <http://www.stattionline.org.ua/pedagog/58/7845-komponenti-sistemi-navchannya-inozemno%D1%97-movi-profesijnogo-spryamuvannya-cherez-zmist-profesijno%D1%97-diyalnosti.html>
5. Потапенко Л.В. Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови студентів нелінгвістичних спеціальностей / Л. В. Потапенко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. - 2013. - Вип. 38. - С. 261-263. –
Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2013_38_81

6. Рамкова Програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. Колектив авторів: Амеліна С.М., Петрашук Н.Є., Чепурна З.В. – К.: Ленвіт, 2006. – 90 с.
7. <http://osvitanova.com.ua/posts/864-14-obrazovatelnykh-kontseptyi-o-kotorykh-dolzhen-znat-kazhdyi-pedahoh>

КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кузнецова О.Ю.

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Харків, Україна

kvf2001@ukr.net

Згідно з Законом про вищу освіту, освітні програми сьогодні зорієнтовані на чітке визначення нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованого у термінах результатів навчання, і переліку компетентностей випускника. Термін «компетентність» у законі «Про Вищу освіту» визначено як динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [4]. У методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти МОН України визначено, що сукупність компетентностей, якими має оволодіти випускник, складають інтегральні компетентності, що дають узагальнений опис кваліфікаційного рівня, загальні компетентності як універсальні компетентності, що не залежать від предметної галузі, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку, і спеціальні (фахові, предметні) компетентності, що залежать від предметної галузі, та є важливими для успішної організації професійної діяльності за певною спеціальністю [7].

СПРЯМУВАННЯМ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ	142
Діомідова О.Ю. ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПЕРЕКОНАННЯ У СУДОВОМУ ДИСКУРСІ.....	145
Olga Zelinska WRITING FOR POSTGRADUATE STUDENTS MASTERING LA .	148
Каданер О.В. ТЕХНОЛОГІЯ ВОРКШОП – ОДНА З ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНІЙ МОВІ.....	153
Kozka I.K. ORAL PRACTICE IN A MEDICAL LANGUAGE CLASSROOM	159
Кравчук Т.О., Кашуба О.М., Навольська Г.І. НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	167
Кузнецова О.Ю. КОМПЕТЕНТНІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	173
Nikiforova S.M. AN INNOVATIVE APPROACH TO SPEAKING LEARNING IN THE FCE EXAM PREPARATION USING E-LEARNING TECHNOLOGIES.....	180
Павліщева Я.О. ЛЕКСИЧНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЮРИДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	184
Petrova O. B. INTEGRATION OF FOREIGN LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES IN MEDICAL UNIVERSITY AS A TRAINING MEDIUM.....	188
Полова Н.О. СПЕЦИФІКА ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ “ІНОЗЕМНА МОВА ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ” У ЮРИДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	196
Солошенко-Задніпровська Н.К. TEACHING A FOREIGN LANGUAGE OF A PROFESSIONAL ORIENTATION	205
Tryhub I.P., Vlasenko L.V. CORRECTION TECHNIQUES AND FEEDBACK AS AN EFFECTIVE LEARNING TOOLS IN THE CLASSROOM	212
Ходаковська О.О. МЕТОД КЕРОВАНОГО ЧИТАННЯ	217
Chernenko A.V. ICT USAGE IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE	221
Шум О. В. СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ МАЙБУТНІМ ФАХІВЦЯМ З ПРАВА У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ	224
IV. Формування мовної особистості в різних типах навчальних закладів	
Василишина А. С. ВИДИ І ФОРМИ МОТИВАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	228
Ігнатєва Н.В. ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ	